

موضوع: الگوی مصر در مسیر انکشاف

به مقام محترم وزارت امور خارجه!
قابل توجه مدیریت محترم دوم سیاسی

انقلاب مردمی مصر که به سرنگونی یکی از رژیمهای قدرتمند جهان عرب انجامید، فرصتی را برای نخبگان این کشور فراهم کرده است که برای نوعیت اصلاحات و تغییرات مورد نظر بحث و گفتگو کنند و خود را در آستانه شرایطی ببینند که آینده جدیدی را برای این کشور رقم بزند. یکی از موضوعاتی که اکنون در میان نخبگان مصری مطرح می باشد استفاده از تجربه و الگوی دیگر کشورهایی است که گامهای موفقیت آمیزی در زمینه توسعه برداشته اند. تجربه ایران، ترکیه و مالیزی از موارد قابل توجه در راستای الگو برداری برای آینده جمهوری عربی مصر تلقی می گردد. تجربه ایران به دلیل جنبه ایدئولوژیک آن که موجب چالش با بسیاری کشورهای دیگر گردیده است فعلا در جامعه سیاسی مصر، حتی میان نیروهای اسلامگرا، طرفدار ندارد. تجربه ترکیه با آنکه جوانب مثبت چشمگیری دارد، اما به دلیل سکولار بودن نظام نمی تواند بنا به قانون اساسی مصر که شریعت اسلامی را مرجع قانونگذاری می داند، به عنوان الگوی نظام آینده مصر انتخاب شود. در این میان تجربه مالیزیا که موفقیتهای چشمگیری هم در عرصه اقتصادی و هم در عرصه سیاسی داشته است، توجه مغزهای استراتژیست مصری را به خود جلب کرده است.

روزنامه الاهرام در شماره 9 سرطان 1390 برابر با 30 جون 2011 گزارشی را به نشر رسانده است از دیدار مهاتیر محمد صدر اعظم اسبق مالیزیا و پدر معنوی انکشاف آن کشور با شماری از نویسندگان بزرگ و روزنامه نگاران ارشد موسسه الاهرام که در مقر این موسسه صورت گرفته است. ترجمه این گزارش در زیر تقدیم است:

در دیداری از پیش اعلان نشده برای رسانه های مصری و عربی، دکتر مهاتیر محمد صدراعظم اسبق مالیزیا و پدر معنوی موفقترین اقتصاد جهان سومی، از مقر الاهرام دیدار کرد تا با متفکران، نویسندگان و روزنامه نگاران برجسته این موسسه ملاقات نماید.

در این دیدار، تجربه بیمانند مالیزیا و راه های استفاده مصر از این تجربه به بحث گرفته شد چراکه این کشور بر سر چندراهی سیاسی و اقتصادی قرار دارد. در آغاز این ملاقات آقای لیب سباعی، رئیس مجلس

ادارهٔ الاهرام و عبدالعظیم حماد رئیس تحریر به مهمان بزرگوارشان خوشامدید گفتند و تاکید کردند که او منبع الهام و الگوی دستاورد در سطح جهانی شناخته می شود، علاوه بر اینکه جایگاه خاصی در دل همهٔ مصریها دارد. در عین زمان محمد قاسم عضو اتحادیهٔ صنعتگران و هماهنگ کنندهٔ ملاقات مهمان بزرگ از مصر، تاکید کرد که این اتحادیه در آن لحظات تاریخی بعد از انقلاب 25 جنوری در نظر داشته است مهاتیر را به مصر دعوت کند تا این مهمان بزرگ مایهٔ الهام برای مصریها گردد و همین انگیزه این اتحادیه را واداشت که مهاتیر را با متفکران و نویسندگان و روزنامه نگاران این موسسه یکجا سازد، موسسه ای که تاریخ آن به 135 سال می رسد. هدف این بود که این موسسه محل پخش افکار مهمان بزرگوار باشد. پیش از اینکه زمینه به پرسشها برسد، مهاتیر از فراهم شدن این فرصت تشکر نمود و اشاره کرد که علی رغم ناآشنایی اش با زبان عربی اما این را می داند که الاهرام در عرصهٔ روزنامه نگاری عمده است و اینکه این موسسه مورد تقدیر خوانندگان قرار دارد. این هم متن گفتگو:

د/عبدالمنعم سعید: مصر اکنون بر سر دوراهی است: یکی سیاسی و دیگری اقتصادی. در عرصهٔ سیاسی ما درگیر تفصیلات انتقال به دموکراسی هستیم. به لحاظ اقتصادی، گفتگوها جریان دارد که آیا به سیاستهای دههٔ شصت برگردیم یا راهی را که در زمینهٔ اقتصاد بازار آغاز کرده ایم تکمیل کنیم، راهی که به سرمایه گذاریهای خارجی اجازهٔ فعالیت می دهد. ما در این زمینه به تجربهٔ شما نیازمند هستیم..

د/ مهاتیر: علی رغم تفاوت میان تجربهٔ مالیزیا و تجربهٔ مصر، مشابهتهایی نیز وجود دارد که شاید بهتر باشد در نظر گرفته شود. شاید مهمترین رویدادی که اخیراً در مصر به انجام رسید سرنگونی رژیم توسط خیزش مردمی باشد. شبیه آنچه که در فیلیپین بر ضد رژیم مارکوس رخ داد. اما در مورد حالت فیلیپین رهبری خیزش مشخصتر بود و در مورد مصر بدون رهبری. همهٔ مردم برای سرنگونی رژیم یکجا شدند. اما مشکلی که بعد از آن سر بر می آورد برپایی نظامی دیگر است، زیرا به درگیری رویکردها خواهد انجامید، بعد از اینکه هدف مشترکی همهٔ توده ها را یکجا ساخته بود تحقق یافته است. حتی بعد از اجرای انتخابات دیموکراتیک باز هم احتمال اینکه وحدت توده ها عملی نشود مطرح می باشد، چون ممکن است که برخی گروه ها به نتایج انتخابات احترام نگذارند به دلیل تجارب تلخی که از گذشته دارند. به این دلیل همه باید درک

کنند که در حالت روی دست گرفتن گزینه دموکراتیک باید طرف بازنده شکست خود را به رسمیت بشناسد و در سر راه کسی که به پیروزی رسیده است سنگ اندازی ننماید. به این دلیل من همیشه می گویم دیموکراسی همیشه آسانترین نظام حکومت نیست ولی بدون شک مناسبترین نظام حکومتی است مشروط به اینکه همه، هم مردم و هم رهبران احتمال بازندگی در انتخابات را قبول داشته باشند. من فکر می کنم مشکلی که شما در مصر با آن مواجه خواهید شد به رسمیت شناختن باخت از طرف بازنده است. من گمان می کنم که مدتی طول خواهد کشید تا مصریها به تفصیلات دموکراسی عادت کنند. اما در زمینه اقتصادی بدون استقرار سیاسی امکان شکوفایی رشد اقتصادی نیست. تظاهرات باید آخرین راه حل باشد، اما اینکه تمام وقت به تظاهرات بگذرد این کار جلو سرمایه گذاران را می گیرد و بیکاری را افزایش می دهد.

یحیی غانم: شما حاکمیت مالیزیا را در عین زمانی به عهده گرفتید که مبارک حاکمیت مصر را به دست گرفت. اگر قبول داشته باشیم که در مالیزیا دیموکراسی ناقصی وجود داشت و در مصر هیچگونه دموکراسی نبود، پرسش این است که شما چه داشتید که مبارک نداشت تا آنچه شما تحقق بخشیدید عملی گردد؟ تشخیص شما از حالت مصر چیست و بنا بر آن چه نسخه ای تجویز می کنید؟

د/ مهاتیر: من فکر می کنم که من و مبارک از عین صلاحیتها برخوردار بودیم، ولی در مورد من این امر دایمی نبود، چون دولت را در حالی اداره کردم که در هر انتخابات احتمال باختن داشتم، و این باعث شد که به تداوم همکاری مردم اهمیت بدهم و همین هم باعث شده بود که به نیازهای مردم لبیک بگویم و به تحقق آنها کوشا باشم. در مورد مالیزی مشکل بیکاری را نداشتیم و این کمکمان کرد که همیشه فرصتهای کاری برای تحقق رشد اقتصادی فراهم نماییم و این امور است که مردم را وادی دارد شما را مجدداً انتخاب کنند. اگر مردم احساس کنند که انتخابات ارزشی ندارد و حاکم همیشه ماندنی است، انگیزه حمایت مردم منتفی است. شاید تنها استثنا در این زمینه مورد چین باشد.

د/ جمال عبدالجواد: مصر در ماه های اخیر شاهد مخالفت مردم با اقتصاد بازار بوده است و این امر دست و پای حکومت آینده را محدود می سازد، نگاه شما به این مسئله چگونه است؟

د/ مهاتیر: من معتقدم که در این مرحله باید سیاستها مشخص باشد. بعد از استقلال مالیزیا

سوسیالیسم نظام حاکم بود و بسیاری از رهبران استقلال در کشورهای سوسیالیستی آموزش دیده بودند و به ادامه سیاستهای سوسیالیستی و حاکمیت دولتی علاقمند بودند، ولی ما نظام اقتصاد بازار را جایگزین آن ساختیم، و در عین زمان تصمیم گرفتیم از تجربه سوسیالیسم هم برای حل بعضی از مشکلات مان کمک بگیریم، به همین دلیل ما مخلوطی از شرکتهای تحت ملکیت دولت و شرکتهای خصوصی را داریم، به گونه ای که منافع ما را برآورده بسازد و البته با هماهنگی حکومت.. مثلا بخش نفت را در کنترل دولت نگاه داشتیم و شرکتهای دیگر را خصوصی کردیم تا انگیزه تولید را ایجاد کنیم.

محمد صابری: آیا داستان موفقیت مالیزیا به شخصیت توانای مهاتیر بر می گردد یا به شرایطی که کشورش از سرگذرانند.. و آیا این به این معنی است که ما در مصر به شخصیتی قوی مانند شما نیاز داریم؟

د/ مهاتیر: همیشه به حکومتهای توانا ضرورت است، حکومتهایی که به نوبه خود به رهبران توانا ضرورت دارند.. اما این رهبران توانا باید دارای نگرشها و ایده هایی باشند، و گرنه راه حلی ارائه کرده نخواهند توانست. در مورد جاپان، ما در مالیزیا به این نتیجه رسیدیم که تجربه آن کشور یک تجربه ممتاز است و به همین دلیل توانسته است صاحب دومین اقتصاد جهان باشد، علی رغم خرابیهایی که بعد از جنگ جهانی دوم دیده بود، و همین ما را واداشت که از آن تجربه استفاده کنیم اما با تعدیلاتی که متناسب حال ما باشد، به علاوه برخی ایده ها از غرب.. رهبر تا وقتی رهبر است که راه حل داشته باشد.. بدون راه حل از صلاحیتهای و اختیاراتش به شکلی نادرست کار خواهد گرفت.

ممدوح الولی: در باره تجربه مالیزیا چهار نگرانی اساسی مطرح است: یکی ناکامی اقتصاد مالیزیا در تحقق بخشیدن به رشد 7 درصدی مورد نظر در خلال 9 سال گذشته، به غیر از سال قبل، دوم کاهش بودجه تا سرحد

5% با احتمال ادامه آن تا سال 2016، سوم اینکه در خلال سه سال گذشته سرمایه گذاری خارجی مستقیم به خارج مالیزیا روی آورده است و در خلال این سالها به 17 میلیارد دالر رسیده است، و آنچه از آن خارج شده به 34 میلیارد دالر، و چهارم افزایش قرضهای خارجی که به 82 میلیارد رسیده است. پاسخ شما در این باره چیست؟

د/ مهاتیر: هر رهبری تاثیرات خاص خود را به دور از رهبرانی که پیش از او بوده اند بر جای می گذارد. رهبران کنونی در سیاستگذاریها تغییر آورده اند و این کار نتایج متفاوتی داشته است، در خلال 5 سال گذشته سرمایه گذاری خارجی صورت نگرفته است چون این تصور وجود داشته است که این دولت از سرمایه گذاری خارجی استقبال نمی کند، ولی صدراعظم کنونی تلاش می کند این تصویر را عوض کند ولی از یاد نباید برد که در آنجا رقابتی قوی در جریان است با دولتهای آسیایی در حال صعود مانند ویتنام و چین که جذابیتهای زیادی برای سرمایه گذاری دارند، و من فکر می کنم که وقت تغییر در استراتژیها رسیده است و من این را به حکومت کشورم پیشنهاد کرده ام تا سرمایه گذاری محلی مورد تشویق قرار گیرد، چیزی که متوجه کشورهای دیگر است، چون تشویق محلی نیست.

د/ محمد عبدالخالق: چه مکانیسمی وجود دارد که بیش از یک مهاتیر وجود داشته باشد؟

د/ مهاتیر: روشهای شبیه سازی در حال پیشرفت است، اما تا حال مرا شبیه سازی نکرده اند، و من یقین دارم که کسانی از بین مالیزیائیها بر مهاتیر برتری خواهند گرفت.

.....

ترجمه کامل گزارش فوق جهت آگاهی خدمت تقدیم
گردید.

با احترام

دکتور خالدین ضیایی
ریس اندیشکده گفتمان تعلیمی